

Norska muran fram í ljósið!

Seinasta landsstýrið við Thomasi Arabo gav frá sér rættin at ráða í egnum landi og boygdí seg treytaleyst fyrri fullkomiliga sjúkligu ynskjum Noregs. »Rætt f... lítla-fingur og hann tekur alla hondina«.

Nú fingur vit sjón fyrri søgn. Nú kundu teir ekki fjala út yvir óvinarliga lyndið longur, skrivur stjórnin á Amfar Dominicana í Sjónarmið

Vit eiga ekki at ræðast freku, norsku atsóknina mótvægis innanlands viðurskiptum í Føroyum. Fáa vit onga avtalu við norðmenn í 1995, eiga vit saman við donsku stjórnini beinanvegin at kanna rætt føroyinga í Barentshavinum og her serliga rættin, sum er umfataður av Svalbard-Traktatini frá 1920. Hvar veit! Kanska koma vit at draga tað longra stráðið.

Løgfrøðisliga og søguliga grundarlagið

1. Fiskurin í »Smuthullet« er ikki norskur. Fiskurin er í altjóða sjógví, sum tú og eg hava eins stóran rætt at fiska sum ein og hvør annar. So kunnu norðmenn rópa og geyla um, at teir siggja óðrvísi uppá Barentshavið. Teir verða nú noyðdir at fylgja altjóða lóg og rætti, sjálvt um hetta ikki er teirra sterka síða. Tað

eru aggressiv og imperialistisk lond sum Noreg, at lógirnar eru gjørdar fyrri. Fyri okkum onnur, sum onga lóg bróta, kundi hon fyrri tann skuld verið óskrivad. Men lógin er skrivad serstakliga fyrri at tryggja londum sum okkum imóti búrkroppum sum Noreg. Tí er lógin okkara trygd. Tað stendur rímmarfast, at royndin hjá Noreg at kradda sær økið uttan fyrri 200 fjórðingar, tað sokallaða »Smuthullet« er í stríð við altjóða lóg. Norðmenn royna at trýsta føroyingar til at medvirka til brot á altjóða lóg og rætt! Og slíkt kunnu hampafólk, sum vit føroyingar nú einafør eru, undir ongum umstøðum góðtaka.

2. Norðmenn fáa onga hjálp frá ES í hesum sambandi. Teir bóðu ES um hjálp fyrr í ár. Hesum kom einki

burtur úr annað enn tokut notat. Nú aftan á er stóðan uppattur veikari mótvægis ES.

Canada viðtók eina lóg, sum gav teimum sjálvum heimild at fara út um 200 fjórðinga fiskimark. ES talaði at í einum hvassorðaðum skrivi til canadisku stjórnina tann 11. juni 1994, at hetta var í stríð við altjóða lóg um fiskiskap uttan fyrri 200 fjórðingar. Um teir gjørdur álvara av at taka skip í altjóða sjógví, fingur teir við ES og heimssamfelagið at gera. Canada hevur til dagin í dag ikki torað at praktisera hesa lóg. Hetta merkir, at ES hevur tikið støðu til fiskiskap uttan fyrri 200 fjórðingar og er stóðan hjá ES til Barentshavið greið.

3. Vit eiga at halda fast um prinsippið, at Noreg ongan lögfrøðisligan rætt hevur at á-

leggja landsstýrinum at banna fremmandum skipum at leggja lógligt veiddan fisk upp í Føroyum. Hetta stendur í skarandi stríð við vanligu útviklingin í altjóða samstarvinum.

Norska kravið eitt rikismál

4. Tað er ein stóruspurningur, um vit kunnu gera lógir, sum beinleiðis raka og umfata fremmandar tjóðir og rættin hjá skipum teirra at koma í føroyskar havnir, hvat so enn endamálið teirra er. Í hvussu so er so skal danska stjórnin konfirmerað eina slíka lóg. Tí vit tosa um uttanríkismál og ikki innanríkis mermál. Danmark er limur í Gatt-avtaluni og limur í ES. Noreg gongur imóti støðuni hjá ES og orðingini í Gatt-sáttmálanum. Tí er óhugsandi, at Danmark kann ganga krøvum Noregs

á móti.

Vit eiga í øðrum lagi at hava í geyma støðuna, um aðrar tjóðir taka tráðin upp og banna føroyingum í útlenskum havnum, kanska tí at skipið var málað svart ístaðin fyrri grátt. Ella hvar gongur markið fyrri norska áganginum og hvat verður tað næsta? Hvat siga okkara vinir í Íslandi, um teir ikki sleppa at landa fisk í Føroyum? Og hvat sigur uppboðssólan, um íslendingum verður bannað at landa fisk í Føroyum?

Til Danmarkar við Svalbard-Sáttmálanum

5. Noreg fekk í 1920 yvirvaldsrættin yvir Svalbard, undir teimum treytum, skrivadar eru í avtaluni, tí teir lógu geografskt næstir økinum.

Svalbardsáttmálin ásetir nágreiniliga, at limalond (herundir Danmark/Føroyar) eiga sama rætt til fiskiskap sum Noreg sjálvt. Hetta er ein millumtjóða sáttmáli, sum norðmenn bróta. Utan himp og í stríð við sáttmálan og rættin hjá føroyingum og øðrum seta teir 200 fjórðinga mark um Svalbard, sum teir

nevna »Vernesonen« og har nokta øðrum limalondum at fiska.

Føroyingar fiskaðu heilt upp í 25–30.000 tons av toski árliga við Svalbard í 60-unum og fyrst í 70-unum. Henda søguliga rætt eiga vit nú at gera galdandi fyrri Svalbard økið.

Verður ongin avtala við Noreg fyrri 1995, eiga vit at taka málið um Barentshavið og søguliga og lögfrøðisliga rætt føroyinga at fiska við Svalbard upp við donsku stjórnina.

Hevur nakar søguligan rætt við Svalbard, so standa føroyingar ovast á listanum. Men norðmenn hava trýst okkum niðureftir og teir gevast neyvan fyrr enn vit eru stroknir av listanum med alla. Tí eigur øll orka at verða lögð í málið nú, so vit sleppa at fiska tann fisk, sum vit meta okkum hava rætt til.

Danmark hevur verið limur í Svalbard-avtaluni heilt frá byrjanini. Og Noreg hevur ongan framhjárætt við Svalbard. Teir hava víð maktynstlu sligið ein ring um Svalbard – ein gerð, sum ongin góðtekur.

Jørmund Vágadal

næringsliv

SUNNMØRSPOSTEN • Fredag 9. desember 1994

Statoil finansierer fiske i Smuthullet

Forbitnelsen er stor på Færøerne over at norske myndigheter forsøker å presse Færøerne til ikke å ta imot fisk fra Smuthullet i Barentshavet, i en situasjon der det statseide norske oljeselskapet Statoil finansierer en betydelig del av de 8-11 færøyske fartøyene som den siste tiden har fisket i Smuthullet.

Karsten Lohmeisen

I fiskerimøtet på Færøerne er det allment kjent at Statoil og andre norske firma i sterke grad finansierer færøyske fartøyer som fisker i Smuthullet. Det hevdes med tydelighet at Statoil på Færøerne driver regjert redneriskombet og finansierer alt nødvendig utstyr og proviant i tillegg til drivstoff, mot en skeddelsprovisjon. Statoil-representanter skal også ha møtt på kai på Færøerne og beslaglagt fangst for å sikre sine interesser. I de tidlige der færøyske redere er på båtene, har Statoil pått å betale fangst og langt i de senere år har færøyske fiskere blitt betalt for å fiske i Smuthullet.

Den sosialdemokratiske avis Sosialismen brukte siste uke en kjepp av et regner som var sendt Statoil på Færøerne. Et regner for 120 000 kg salt som var levert til den belize-registrerte trawleren »Atlantic Norma« som nå er på veg mot Smuthullet i Barentshavet. Regninga var på kr 76.860.

Journalist Justinus Eidesgaard i Sosialismen forteller til Sunnmørsposten at de etter at avisa hadde dette oppslaget, fikk opplyst fra Statoil på Færøerne at denne regninga var videregitt til Island.

Men regninga gikk til Esso på Island, et selskap som også eier av Statoil som for noen år siden overtok hele det danske Esso.

Norsk dobbeltmoral

I følge Eidesgaard er fiskerimøtet på Færøerne sterkt opprett over den dobbeltmoral som norske myndigheter legger for dagen når de vil presse Færøerne til å sette å ta mot fisk fra Smuthullet, mens det bevisst er et selskap eid av det norske staten som finansierer en vesentlig del av de færøyske fartøyene som fisker i Smuthullet.

Forbitnelsen mot Statoil og Norge er så stor at det danske uke ble fremsatt et forslag i lagtinget på Færøerne om ut Statoil i fremtiden skulle ekskluderes fra all øye- og gasellag på den færøyske kontinentalsokkel, viss ikke Statoil har en del i det.

betingsløse i fiskeristaten mellom de land enn det Færøerne nå har. En av de to forslagstillerne var den tidligere færøyske fiskeriminister J. Petersen.

Formannen i den færøyske redneriforening, Jakob Selstun, er også opprett over de krav Norge har stilt overfor Færøerne angående fisk fra Smuthullet. I dagens utgave av Sosialismen sier han at Norge i fiskeavtalen svad EU ikke fikk med et krav om at det ikke skulle landes smuthull-fisk i EU. Nå prøver Norge å presse Færøerne på det samme punktet.

Norske penger finansierer fisket

Skipper Søren Johannesen på den færøyske fiskerikata »Enryggen« fikk i sommer utvald fra et norsk firma om å bli skipper på en av to båter som skulle fiske i Smuthullet.

Det ble da klart sagt at et norsk foretagende skulle finansiere disse fartøyene. Båtene skulle leies eller kjøpes fra Canada/USA, og min oppgave skulle være å rekruttere offiserer, fiskerikformann og annet nøkkelpersonale. Det var en transaksjon som skulle finansieres av Statoil og Norge. Det skulle ikke være nordmenn om bord. Jeg avviste selv sagt dette, forteller skipper Søren Johannesen som vil være om bord i Enryggen som nå fiske i russisk sektor i Barentshavet. Han understreker at begge de nas-

jonelle båtene er i drift nå, og fisker blant annet i Smuthullet.

Statoil står bak

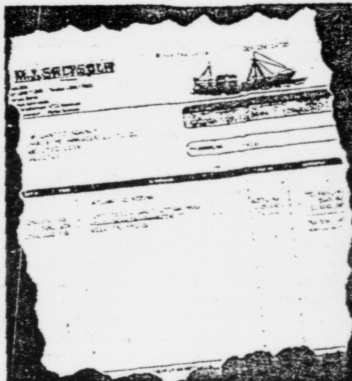
Johannesen understreker at de fleste fartøyer ser med stor vilje på det som nå skjer, men på grunn av stor ledighet og vanskelige tider på Færøerne finnes det også dem som sier ja. Denne virksomheten har allerede kostet Færøerne dyrt. Og nå blir vi også presset i forhandlinger med Norge, mens de som finansierer virksomheten, er Statoil. Nordmennene burde først se på hvordan disse fartøyene kan drive sin virksomhet, hvem de får forsyninger fra. Uten olje og forsyninger ville det fort bli slutt på dette fisket.

Men Statoils sentrale ledelse sier at dette er det dansk Statoil som har hånd om, og derfor kan man ikke gripe inn fra Norge. Kommentert?

– Jeg har bare denne kommentaren: For 2000 år siden var det en annen mann som også vasket sine hender. Han het visst Pontius Pilatus. Det er det samme norske myndigheter gjør nå, sier han i tydelig oppbukt. Skipper Søren Johannesen.

Bankene vil ikke

Når Statoil sammen med andre norske firma er kommet så langt inn i finansieringen av færøyske fiskefartøyer, har det sammenheng med den vanskelige

Faksimile av regninga som ble gjeve til avis Sosialismen på Færøerne. Regninga ble sendt Oljefagad Statoil, Vestre Brygge, Torshavn og videregitt til islandsk Esso som eier av Statoil.

økonomien på Færøerne og at bankene vegger seg for å gi kreditt til fiskebåtrederier som i mange tilfeller er på kanten av ruin. Svært mange av de færøyske båtene som nå fisker blant annet i Smuthullet, er eid av færøyske redere, men registrert i utlandet, blant annet i Belize. I mange tilfeller er båtene kjøpt billig eller leaset i Canada, delvis med medvirking også fra kanadiske banker som ser en mulighet for å få i alle tilfeller fra båter som ellers ville blitt liggende i bøyene.

Hva blir det neste?

For norske fiskere er det som nå skjer, ved hjelp av norsk finansiering, en uheldig situasjon. Om ikke Norge makter å få stoppet det ulovlige fisket i Smuthullet, er det mange som

frykter at Norge vil stå ovenfor et enda større problem den dagen utenlandske fiskerier begynner å ta seg til rette i de betydelige saltmengdene man i fremtiden vil finne i såkalte Smuthavet-ødet i havområdet mellom norlandsk og færøysk sjø. Når det skjer, vil det bli snakk om bare færøyske og islandske fartøyer. I Spilager strømløse i opplysning fra Norge har også færøyske fiskere beskjefte seg, markert for slikt fra Statoil. Det kan man kanskje si i verden.

Norge kan ikke i her øve med en situasjon i statseide norsk selskap annerledes selskap. Her på det norske fiskeriet mener er et slikt. Tå det kan en fiske til for stor.

Hendan grein stóð í norska blaðnum »Sunnmørsposten«

Síðan Sosialurin avdúkaði beinleiðis leiklutin hjá Statoil í fiskiskapinum í Loynikrókinum, hava norskir fjølmiðlar sett seg í samband við blaðið.

Norska dagblaðið »VG« ella »Verdens Gang« hevur sett ein blaðmann at arbeiða við málinum... »Verdens Gang« er størsta blað í Noreg.